

Das Latweefchu lauschu draugs.

1833. 20. Oktober.

42ra lappa.

Zaunas sinnaß.

No Maslawas. Zai dakteru teefai turpatt nahkajs, ifgaddâ ismekleht un farehkinahht, zif zilweku tai pagahjuschâ gaddâ pa wiffu pilssehtu un winnas apriniki effoht nomirruschi, un ihpaschi: zif no katras kahrtas, zif no katra wezuma, kahdâs Ainmibâs un tà jo prohjam. Arri pahre pehrnu gaddu wianni jau sawadu sinnu irr islaiduschu, no kurras warram mahzitees, ka arri pa wiffu Maslawu un winnas apriniki, tàpatt, kâ jau wiffâs zittâs pasfaules mallâs, tee zilweki, kas semneeku kahrtâ dshwo, pahre wisseem zitteem irr weffeli un ilgi dshwo. Jo no birgereem un ainmatneekeem tur irr nomirris 1 no 20; no saldateem 1 no 22; no muischneekeem, mahzitajeem un kohpmanneem 1 no 26; no darbataudim 1 no 29; no deenestaudim 1 no 40 un no semneekeem 1 no 90.

No tahs walsts Sprantschu semmê, ko Normandies-walsti fauj. Zur laudis, dabbutuschu sinnaht, ka zittâs semmês semneekeem zittadi arlft effoht, labprahht gribbeja ismekleht, kahds tad no wisseem scheem winnu semmei jo labbaki derretu. Liffe tadeht zittus atwest, zittus fataisicht, un ne fenn usnehme weenâ laikâ ar 14 sawadeem arkleem par prohwi art. Zè teem bij' ko luhkoht un mahzitees!

No Parishes. (28. Sept.) Kohlera-sehriga, jau pehrnâ gaddâ turpatt bijusi, taggad no jauna tur plohsajs; bet laudis zerre, ka drihs atkal beigsees: jo kur schi sehriga ohtrureis' rahdajs, kâ arri daschâs pilssehtâs pa Calenderu un Ollenderu semmi irr notizzis, tur ilgi ne pastahw.

Par kaxawihru buhschanu.

Sarunnaschana.

Al Deewin, af Deewin, kad Reisers ween sinnatu, kâ tehwan un mahpei ap Ard's, kad dehlam jaeet kaxâ, tà Anne scheplojahs un affaras tai birre aumolam.

Kad sinnatu, jif fuhri grubti jawelk behrns, un kad dohma to pascheem list leetâ, tad Reisers nemm dehlu un to leek noschaut. — Traks, ko nu muldi, tai fazzija wihrs, Mißfels, woi tad nu Reisers liks noschaut! Taggad taf meera laifi ween, un buhs arri laikam wehl, un woi tad muhsu Jahnis weens tiks nodohs nekrutôs? Anne. Al kluff' ween kluff', gan sinnu, ka tew naw tâ ap firds, fâ tu leezees runnajoht, tewim ta dehla tâpat schehl, fâ mannim! Mißf. Râ nu ne, bet ko gan palihds raudaht un fleegt, man prahâ stahw zittas leetas. Anne. Al mannim dehlinsch ween stahw prahâ! Al mannu fuhru deeninu, mas ween puischu muhsu walsti, muhsu dehlinsch aisees, to jau sinnu skaidri. Mißf. To es arri sinnu, bet man ween prahâ stahw, woi to newarroht kahdâ wihsê pestiht no farrâ. Anne. Lai Deewinsch dohd, bet fâ tu tad dohma to pestiht? Mißf. To nu gan wehl nesefnu sagudrojis. Anne. Nu tad luhdsams gudro! Mißf. Silts nahk ar sildischanu, labs nahk ar gaidischanu. Man ween jaapwaizajahs kluffitinam ar kahdeem gudreem lautineem; kas sinn', woi nedabbuschu kahdu padohmu. Anne. Bet kahdu wainu tad fazzifi? faimineeka wezzakais dehls taf muhsu dehls naw, weenigs arri naw mums, un wessels winsch, paldeews Deewinam, fâ rutka. Mißf. Nu, lai es ween apwaizajohs ar jitteem, gan ko useefchu. Anne. Woi dsirdi, kad tu runnату zeenigam mahjitajam. Mißf. Riktigi teesa, mahjitajam schehliga firds un padohms allasch wissu labbakais. Gefchu tuhlin us winnu.

Dee mahjitaja tizzis schim falka, ka effoht nahzis apwaizatees, woi scha dehlu newarroht pestiht no nekruteem. Mahz. Kam nu nè, kad tahda waina ween. Mißf. Par to es ihsti nahzis ar jums isrunnatees, jo es nesinnu ar kahdu wainu wisslabbaki dehlu dabbuschu wallâ. Mahz. Tad laikam tewim tik dauds wainas, fâ pats nesinni, kurreu nest preekschâ. Bet tas labbi; jo wairal wainas, jo masaf tawu dehlu nems. Nu kahdas wainas tad? Mißf. Nesinnu nekahdas, un tapehz ihsti nahzis us jums. Mahz. Ko tad man buhs tam? Mißf. Kad juhs buhtu tik schehligi man dohtu kahdu padohmu. Mahz. Laikam kahdu melli padohmu? Mißf. (galwu kassahs) Ko nu buhs darriht? laudis falka, kad es nodaktera ween dabbutu simiti, ka mannam dehlam krihtama waina... Mahz. Bet tee jau melli. Mißf. Naw gan tihri melli ween; masinam gan bija tâ fâ krihtama waina. Mahz. Mißkeli mihtais, kad Reisers gribbetu atlaist wissus puischus, kam masineem tahda waina bijusi, jeb kas kahdu reisi bijuschi flimmi, tad gan mas farrawihru dabbutu. Mißf. Mannis pehz lai nedabbu neweenu, es farrawihrus

ne pa pirksta gallu neeraugu. Mahz. Bet tas tew deewsgan labbi patiffe, ka preeksch pahri gaddeem muhsu karraspehks nelahwe pohleem, deedelneekeem, eelausteem muhsu semme un pohstibt laudis. MiFF. Zik tad nu schehligam Keiseram karrawihru waijadseja, ar ko sawaldibt to sawjiru burlaku? Mahz. Bet kad preeksch 21 gaddu sprantschi ar leekeem barreem eelausijahs, woi tad arri buhtu istizis ar kahdu masuminu karrawihru. Ko zittas tautas gan dauds behdatu muhsu Reiseri un wissu winna waltstibu, kad pats un wissi winna laudis par karrawihru buhschanu tik mas sinnatu, ka mehsh abbi, un kad wissi laudis karrawihru buhschanu tik mas eeranditu, ka tu? — MiFFels galwu ween kassa. — Mahz. Kamehr wissahm tautahm un wisseem augsteem waldneekeem naw wehl meera dohmas ween, kamehr zittas semmes pulks karrawihru teek turrehts, kas gattaws, woi zittam schautees wirsi, woi atkautees no zitteem, muhsu schehligam Keiseram arri jaturr karrawihru labba teefa, jo semneeki un pilssehtneeki ar fuhdu dakschahm un iskaptehm preet skaidreem karrawihreem, tas tapat, ka ahshis preet wehrti, lai gan abbeem irr raggi. MiFF. Nenemmet par taunu, bet kad Reisers bes saldateem jau neisteek, kam tad nenemm tohs nelahdsigus puishus, tohs palaidonus ween? Mahz. Lai teek noschauti, us to tee gelderu deewsgan labbi, bet lai zeeni un mihle sawu schehligu Reiseru, lai aisstahw gohdigi sawu tehru semmi, lai tannis semmes, kur jakarro, dshwo ar laudim ka krittiti zilweki un ne ka plehsigi swehri, woi us to geldehs arri palaidoni? Ne, ne, MiFFeli mihtais, karrawihru fahrtâ waijaga tikpat gohdigu kauschu, ka wissas zittas kauschu fahrtâs, un lai Deews pasarga, ka mums tik dauds palaidonu buhtu, ka ar teem ween peetiftu wissam karraspehkam. MiFF. Nu, tad pee nemshanas taf wairak buhtu jadarra pehz taisnibas. Mahz. Kaunees, MiFFeli, ka tu nemmees wehl ta runnabt! Woi schehligs Reisers ar to loseschanu naw gahdajis par skaidru taisnibu. Kad lungi un teefaswihri wehl spreede paschi, kam essohht jaet, tad tapat weetahm gan buhs gaddijusees kahda netaisniba, bet taggad neweens newarr schehlotees, ka tihri par nepateesu teek nodohts. MiFF. Nu lai nu arri paleek, ka juhs fakkait, bet schehligam Keiseram taf agraki buhtu jaatlaisch sawi karrawihri! Mahz. Laikam lai winnam arweenu buhtu jauni, kas mahzami, un mums ifnogaddus leelaka dohshana. Ne, ismahziti, isprohmeti karrawihri Keiseram un tehru semmei geld labbaki. Un kas tad tas deenesta (fluschbas) laifs? Pee gwardijas 20 gaddus, pee zitta karraspehka 22 gaddus. Kad Deews jaunektam, kas nodohts, palihds un to glahbi, tad pats salkokfnis teek atlaists, un ja buhtu eewainohts, tad Reisers schehlastibas schalowaniju atmett deewsgan leelu. MiFF. Bet kam tad muhsu behrneem ween jaet karrâ, un lungu behrneem nemas? Mahz. Woi tad man pascham naw diwi dehli karrâ? MiFF. Nu, tee jau wirsneeki ween! Mahz. Woi tad tuhlin tikke par wirsneekeem! Daschu gaddu teem arri bija janess plinte us plezshem, un woi wirsneekam naw jaet arri eeksch ugguns, jeb woi lohde teem drihsak eet garram. MiFF. Woi tad jums sawu jaunu lungu nebija schehl? Mahz. Des wissu schehlumu tohs nu gan neefinu aislaidis prohjam, bet frds man drihs rimme dohmajohht: woi tad tawi behrni labbaki par paschu schehligu Reiseru, kas sawam karraspehkam gahjis lihds us juhras un us semmes, woi labbaki par

Keisera brabli, kas arri drohschs gahjis karrâ, woi labbaki par wisseem teem augstu kungu behrneem, kas dohdahs tahdâs paschâs nahwes breefmâs, kâ tee prasti karrawihri. Kas tad aisstahwehs tehwi semmi, kad wiffi atrautohs? Woi Keisers weens pats? MiFF. Das nu gan riktigi teefa, bet kad tee puifchi karrâ ween nepalaistohs tahdt. Mahz. Bet woi tad tu neredsejis arri, ka palaidoni, kas nodohiti, atnahkufchi atpakkat gohdigi? MiFF. Das pats Zeegallu Jahnis muhsu walsti deewsgan bh palaidees pee faimineekeem dsihwojoht, bet atlaists nu irr gohdawihrs. Mahz. Dâ nu drihsak warretu fazzih: karrawihru kahrta puifcheem irraid gohda ffohla, jo tee tur mahzahs klaufight preekschneekeem, muddigeem buht, tee mahzahs sawu meesu turreht tihraku un glihtaku, wiffas sawas leetas turreht orntligi, un wehl dauds ko labbu. Zits nu gan arri saldatôs palaischahs, bet pihlahdis paleef pihlahdis, lai woi paschâ dahrsâ buhtu stahdihrs. MiFF. Zo gan redsu, jums jau nestifschu wis, jo ne sawâ muhschâ neefnu dsirdejis tâ usleeligt karrawihru buhschâ nu. Mahz. Un wehl dauds buhtu ko leeligt, lai gan jafakka: labbaki allaschin, ja karrawihru nemas wis newaijadsetu. MiFF. Woi tad tee augsti waldneeki to newarretu isdarriht tâ? Zif dauds masak nenoseedfigas affinis tad netiktu isleetas, zif dauds masak naudas tad tiktu tehrehts, zif dauds rohku tad buhtu wairak pee darba un maifes pelnischanas. Mahz. Teefa gan, bet kad buhs istift semmes wirfû bes wisseem karrawihreem, tad wisseem laudim waijadsetu zittadeem buht sawâ prahâ, un eedoht teem tahdu, to nespehi nei muhsu schehligs Keisers, nei zittahds zilweka behrns. Schi grehku pafaula jau tahda, ka labbaki paschi no sewis usnemman fahdu masu frustu, kad ween zaur to warram glahbtees no teelaka frusta. Manna tizgiba schi: kas janefs man, to nessichu un mutti neatplehtifchu. MiFF. Nu tad es arri neweenu puschplehstu wahrdu wairs nefazzifchu par sawa Jahna pestifchanu no karrâ. Lai winsch ar schehligu Deewu eet karrâ, ja tam tâ gaddifees, un ja tam par sawu Keiseru buhtu jamirst — lai mirst! Winsch, tâ kâ mehswiffi, dsihwohs un nomirs tam Kungam!

18ta mihkla.

Es akmentina eefschâ duffu,
Kur es ne muhscham fahku augt;
Tur dsihwoju es ittin kluffu,
Teekams tu nahzi, manni fahkt,
Ar dselsu-brunnahm mehdsi tu
Zo darriht, lihds es islehku.

Manš augums mas, kad staigah fahku
No sawas ehfas iskreijohit;
Ne weens man luhko, pirms es nahku
Ikbrihschu wairak usaugohit.

Tu redsi, kad es iskreenu,
Pee mannim leelu wahjibu.

Jo dwafcha tâ kâ lahse darra,
Kâ zeldamees jau nomirstu;
Bet teescham, man irr leela warra,
Kad spehâ labbi peeangu,
Es waldu allasch spehigi,
Kad mahse pee man nahkusi.

B.

Lihds 17. Oktober pee Nihges irr atnahkufchi 901 fuggi un aiebraufschl 796.

Brihw drikkht. No juhmallas-gubbernementu augtas waldifchanas puffs:
Dr. E. E. Napierfky.